

Visszatérés Auliszba

Istenem, hová megyek?

Suttogott csak, maga elé, mintha a hangját erővel fogná vissza valami alantas ösztön, a megsemmisüléstől való leküzdhetetlen félelem, a bevallhatatlan bűn titka. Felnyitotta a szemét, mint aki maga is megdőbbent kicsit. A függönyök összehúzva, az íróasztalon fáradtan derengett egy apró bronzlámpa. Este volt. Beleszagolt a paplanhuzatba. Szégyen szagot árasztott az is. Valami dohos, megült párát, ami talán a verejték, talán a lelke gonoszságának álmában fellihegett csapadéka volt. A szekrényajtót is becsukták, gondolta keserűen. Nyögve záródik csak ilyenkor a vastag diókapu, úgy kell beszuszakolni a rengeteg ruhát. Öltönyt, nadrágot, inget, a kabátokat. Nehezen fér belé, ahogy eltömődik étellel a test is olykor-olykor. A szív, a máj, a tüdő, a gyomor eltelik a sok mindennel, ami meggyült az elmúlt hetek, hónapok alatt. A szekrény roppan, a test csak megbetegszik az erőszaktól. Némán, mondhatni kétségesen. Így jött ez a kór is. Udvariasan. Halkan kopogtatott, köszönt, levette kabátját, s türelmesen várakozott az előszobában, amíg be nem eresztették a nappaliba. Nem tolakodott, noha zavarban sem volt soha. Mosolyogva átadott egy üveg italt, elfogadta a kávé, rágyújtott, adomázott, megnézte a régi könyveket, a képeket a falon, még az ablakot is kitarta, hadd áramoljon be a friss levegő. Ilyen volt. Ilyennek találta. Ez az ő személyes betegsége volt.

Lassan, nehézkesen felült. A párnát a háta mögé erőltette, nekidőlt, és hátrahajtotta a fejét. A plafont újra kell festeni, tűnődött, elbámulva a pókhálószerűen szétfutó repedéseket. Vagy nem kell odanézni.

Mi történt?

Megpróbálta összeszedni a gondolatait. A homloka forró volt, a halántéka lüktetett, mintha az emlékek szét akarnák szakítani a fejét. Az emlékek vagy a nikotin. Megint túl sokat füstölög. Jó elkávézni a sorssal néha, ahhoz dukál a bagó. A kislámpa fénye zavarta a gondolkodásban. Ez a parányi fényfolt az irizáló semmiben, a szemei előtt összefolyó, elmosódó, felrebbenő majd újra eloszló képek mögött, ahogy átvilágította az emlékek és félelmek ritka szövetét, egyetlen egy dolgot juttatott eszébe, a halált. Azért gyújtották csak, hogyha felriad éjszaka, tájékozódni tudjon a dolgai között, ám őt elbizonytalanította már maga a tudat is, hogy neki segítséget kell nyújtaniuk... Az egyetlen, végső fényt idézte, amitől félt mindig is. Olyan volt, mint a piros izzó a fotós laboratóriumának ajtaján. Aminek fényében még előhívható egyszer az elmúlt pillanat. Könnyek, verejték fixír oldatában megrögzíthető valahogy, ami nincs is már, ami elmúlt végérvényesen. Félt attól a fénytől – félt az emlékeiktől. Az éjszakában mindig megrohanták. Ivott egy korty vizet, aztán az éjjeliszekrényen heverő könyvek közé túrt. Egy közepesen vastag kötetet markoltak meg ujjai. Maga elé vette, óvatosan

GRITO CON
TODU LA VOZ
PERO ACULLE-
DO A TENDU.
LUY MENDU
ACULLEDO SUT-
PANDU EN
L'ALMADO O-
ACCULANDU
A LA MUNDU
MORTAL.

NO PENSAS A-
DORU PERO QUE?
PENSAS LUGAR-
ANDU A LA FORT-
MORU PENSAS
POR LA VIVANDU
MAY COROS APO-
TU EN LA FORTU
NECU PENSAS
A PENSANDU EN
OBJETO QUE AN-
PENSAS APO-
PENSAS APO-
COROS MENDU
MENDU APO-
LUY MENDU EN
EL FORTU

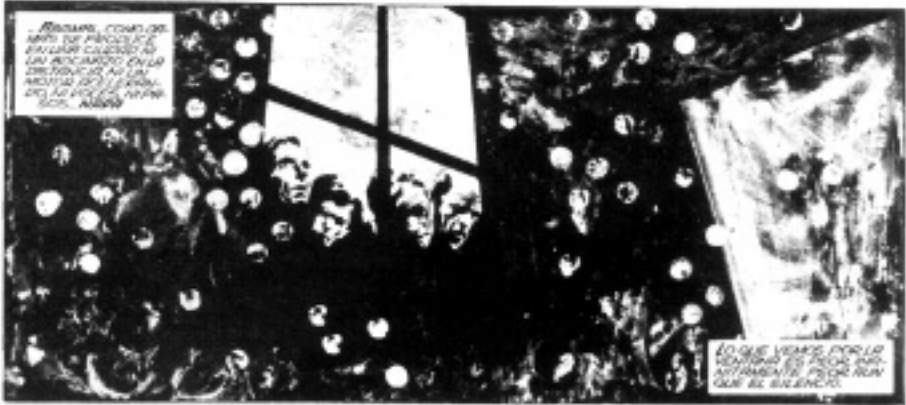

LUCAS RECORDU CON
RECORDU EN EL FORTU

ITE ESTAS DURANDU
LUCAS UMOR QUE MON-
TANDU SE ESTE UN-
TANDU PERO A POSE
QUE NO PENSAS PERO
A VER QUE LE PENSAS!

Oesterheld-Breccia: *El Eternauta*. Részletek a kultikus argentin apokaliptikus sci-fi 1969-es változatából

felütötte a fedelét, belelapozott, majd minden érdeklődés nélkül olvasni kezdte a sötétben találmra felnyitott oldalon. Nem zavarta, hogy nem látja a betűk sorát. Magát olvasta ilyenkor. Csak kellett hozzá egy könyv. Alibinek. Már régen nem érdekelte, mit gondolnak, írnak a többiek.

Jól vagy?

Az ajtó felől jött a hang. Észre se vette, hogy valaki belépett. Róza volt. Róza képes volt nesztelenül is közlekedni, mintha semmi súlya nem lenne. Atomi szinten haladt a tárgyak, falak, nyílászárók részecskéi között. Néha csak befújta a könnyű szél, mint egy tollpíhét. Odafordult felé.

Megvagyok. Felébredtem, felelte erőtlenül.

Hallottam, hogy nyikkan az ágy, mondta Róza. Lepakcsoljam a lámpád?

Nem felelt, csak biccentett, de magában azt gondolta, hogy nem is az övé, nem is tudja hogyan került ide, arra sem emlékezett, hogy mikor. Róza odasuhant az íróasztalhoz és leoltotta, éppolyan hangtalanul, ahogyan belépett az előbb.

Olvasol, kérdezte aztán.

Nézem a könyvet, mondta erre ő. Jó nézni néha...

Odaüljek, érdeklődött tovább a nő.

Ülj, ha nincs jobb dolgod. Aztán elmosolyodott, mert nem neheztelt ő egy kicsit sem, inkább csak nem volt ereje a hosszú mondatokhoz. Nem volt bátorsága bővebben kifejeznie magát.

Róza fűrgén, szinte suhanva inkább, mint lépve, ott termett az ágy végében, majd a paplant és a lepedőt felhajtva leült.

Minek hajtod fel mindig, nevetett fel a férfi. Nem vagy te rühes, vagy mi?

Csak megszokás, mondta Róza, és zavartan ő is felnevetett. Nem szerette a sötétet. Most is majdnem mellé ült az ágnak. De nem mert szólani. Inkább megsimította a férfi combját a takaró alatt. Kapcsolj villanyt nyugodtan, mondta ő, na, bátran, engem nem az zavar... Csak a homály, csak a homályban az az egyetlen, túszerűsnyei fény, amin beszívárog minden, amitől rettegek. Amin át kiszippant innen a múlt. Mintha nem is ide tartoznék valójában, csak idekerültem volna valahogyan. Mint egy altató injekció ejtette seb. Alig vérzik, mégis... Érzem, hogy az a kevés, amit a fecskendő visszaszív, az a pár sejtnyi vér én vagyok. Nem akarok meghalni.

Nem fogsz.

Róza megpróbált mosolyogni. Idegesen beletúrt a hajába, aztán felállt, puha léptekkel odasietett az ajtóhoz, és felkattintotta a kapcsolót. A hirtelen fényben úgy tűnnek el

a tárgyak, mint a tejfölbe süppedő kenyérdarabok. A sötétből visszanyert alakjuk beleolvad a vakító fényzónbe. Néha percekig csak a steril, orvosi fehér vibrál az ember szeme előtt. Nem zavar, kérdezte Róza az ágy felé fordulva. Nem, mondta a férfi. Úgyis operálni akartam az imént. Rózából kibuggyant a kacagás. Bele is könnyezett, úgy nevetett. Hülye vagy, mondta aztán, amikor lecsillapodott. Nincs neked semmi bajod! Nincs is, mondta a férfi mosolyogva, és könnyed, elegáns mozdulattal hátra-símította a haját. Abban benne volt minden. Mint amikor régen, talán tíz éve már, mind együtt voltak a hajnalokban. Kezükben egy pohárnyi bor, borban a hold, a holdban a remény.

Mész... mennél megint, ugye, kérdezte Róza.

Megyek, felelte a férfi. Honnan tudod?

Akkoriban... akkortájt volt ez a szokásod, hogy hátrazolod a hajad, amikor még mindig csak mentél, rebegte Róza. Mintha nem is a mozdulat, a szemedbe lógó tincsek, a frizurád volnának fontosak, mintha egyenesen munkára akarnád ösztökélni ezzel az agyad. Még egy álmod akarnál látni, még egy pohár italt kiinni, még egy kocsmát megismerni, valami eldugott kapualjba még egyszer benézni, és látni... valamit... ki tudja mit. Sose tudtam mit... Soha.

Emlékszem, mondta a férfi és bólintott. Nem volt határ. Soha. Vigyorgott, úgy mondta, fülig ért a szája. A karjai megfeszültek, az izmai megteltek erővel, még a bőre is kipirult, ahogy visszagondolt. Hány éjszaka volt? Hány úttalan, bolond utazás. Hány nő... Az ember harapta a másik lélegzetét. A sós íz a szájában a másik vére volt. Kettéharapott ölelések és futtában összeragasztott álmok a bárpult előtt, a tülekedő reményteliségben. Mintha a pulton túl lenne a holnap... Jobb kezeden a pia, a balban egy csaj keze. Szádban egy cigi, nyelveden a szó... Tele volt az ember gyomra csókkal. Úszkáltak a lenyelt bor hullámain, mint a kis csónakok a Balatonon. Mindben egy élet ült. Talán ezért nem rúgott be az ember soha, gondolta elrévedve, talán ezért győztem le minden éjszakát akkoriban. És sose volt vége... Ha az egyik bezárt, a másikban akkor gyűltek a népek. Ha egy kiürült, már töltötték a másikat. Ha az egyik íze elmúlt, kóstoltad a következőt. Ami elfogyott, pótolta más, amiből még sok maradt. Ha az éj véget ért, kezdődött a hajnal, ha az is, kezdődött a nap... Nevetni kellett megint, ha visszagondolt. Teliszájjal, mintha harapná maga előtt a kivilágított éjszakát.

Néha percekbe is beletelik, amíg eloszlik a hirtelen fény okozta bódulat, amíg véget ér a varázslat, az alakatlan, formátlan, szintiszta, vakító gyönyör. A férfi felderülten ült az ágyban, s úgy intett a nő felé, mintha csak újabb borokat rendelne újra és megint.

De a nő már régen nem nevetett. Lassan az ágyhoz lépdelt, és számonkérő arccal megállt a férfi felett.

Szeretsz még? Úgy értem, szerelemmel, kérdezte Róza. A férfi hirtelen elfordította a fejét. A szerelem akkor van, ha nincs, mondta, és lehanyatlott a keze. A tárgyak már visszanyerték formájukat, a káprázat megszűnt, a műtét véget ért. A szemeit lecsukta, úgy bólogatott tovább.

Soha...

Suttogott csak megint. Mondd, mért vagy ilyen végtelenül gonosz, kérdezte Rózát, de az nem felelt. Csak állt az ágy mellett, és mintha egészen belesúlyosodott volna a fájdalomba. Még a padló is megroppant a lába alatt, pedig meg se moccan, csak halkán könnyezett.

Nem akarlak bántani, mondta nagy nehezen. Megtörölte a szemét, mintha csak por ment volna bele, aztán megsimogatta a férfi fejét. Aludj, próbálj meg aludni, suttogta, de a férfi ellökte a kezét, és matatva kinyúlt a takaró alól. Rágyújtok, mondta ellentmondást nem tűrően. Hol a cigim? Tudod, hogy nem lehet, mondta Róza. Szarok rá, hogy mit lehet szerinted, dörrent fel a férfi. Hozd ide a gyufát, oda raktam a polcra... Mutatta, hogy hová. Róza odanézett, de nem mozdult.

Meg fogsz halni, minek sietteted?

Hogy odaérjek nyitásra, bassza meg, azért. Hogy legyen asztalom...

Lefoglaltad azt te már időben.

Ma már a főpincérben sem bízhatunk.

Oldalra döntötte a fejét, tekintetével a cigarettát kutatta. Add ide, kérlek, mondta halkán. Add ide! Nem mindegy neked?

De, mindegy, mondta Róza, és elindult a gyufáért. Ott volt a polcon. Megfogta, a zsebéből elővette a pakli cigit, és visszasétált az ágyhoz. Füstölj, csak, mondta erőteljesen. Mindet az ágyra dobta.

Köszönöm!

A férfi hálásan nézett rá. Mohón nyúlt a cigaretta után. Előbogarászott egy szálat, a szájába tette. Valahogy kiegészült az arca, testi valója azzal a papírba göngyölt dohányrúddal az ajkai között. Így lett hiánytalan. Aztán meggyújtotta a nehezen kikapirgált gyufaszálat, a cigihez emelte, de nem gyújtotta meg mindjárt. Nézte a lángszirmot a gyufa végiben. Kinyílt, sárgásan, róten, táncolt az ujjai között, akár egy virág... Aztán magához tért, s akkor meg mintha el akarna roppenni a fa szálacskárol, úgy bontogatta a szárnyait. Ilyenek vagyunk, látod, Róza...? Egy tisztességes, kicsiny fadarab. De bele van zárva a tűz minden kis szilánkba... Ez a titka. Végül úgyis minden elég, mondta, aztán tüdeje minden erejével beszívta a lángot. A dohány felparázlott, hallani lehetett a percegését, mintha szű dolgozna valahol, talán a szekrény ajtajában, bár a diót nem kedvelik annyira, állítólag, pattogott a dohány a fojtogató tűzben,

ami el akart röppenni a gyufaszárlól, messzire. Jó ez füst, nyugtázta végül. Végül úgys csak ez marad.

Róza elfojtotta a könnyeit. Az ujjait tördelte, toporgott, meg minden, ami ilyenkor szokás. Több ezer éves rutin van a kimunkált szánalomban. Unatkozol, mi, kérdezte a férfi vigyorogva. Aludj! De Róza csak nem mozdult.

Miért pont Aulisz? Miért így hívod?

A hangja most valahogy nyugodt volt, legalábbis ő maga így hallotta magát. Az áldozat miatt, felelte a férfi, és ismét beleszívott a cigibe. Aztán skandálni kezdett. „Mocskos a harc, ez a kurva találmány, férfi hiúság a gyászba vezet. Anyja gyermeke volt mind, mégse hallja szavát meg, csak ölné muszájból, ölné örömből, s tette fölött a béke zászlaja leng. Még boldog az asszony, még büszke urára, még itt van a férfi, s van karja ölelni, még csókot ad éjjel a lányainak. De mit hoz a holnap, egy se reméli, magára maradtan várja urát! Zeusz se óvja az asszonyt, ím gyilokra készen az isteni kar. Mind ölné muszájból, ölné hitéből, s elfogy a népe Trója alatt. Mocskos a harc, ez a kurva találmány...” Emlékszel, kérdezte aztán.

Emlékszem...

Minden a kilencvenes években ért véget, mondta a férfi, és elnyomta a cigarettát. A keserű gőz elől elhajolt. Az zavarta valamiért. A semmiből hittünk kitörni... hová? Ez volt a tévedés. A semmiből sehová nem juthattunk. A mindent nem vettük észre akkoriban. Nem abból menekültünk, ami „van”, egy másik valamibe... Úgy tettünk, mintha semmi nem történt volna. Mintha nem volna semmi már. De onnan nincs kiút, ezt elfeledtük. A romokat is sikerült végleg elpusztítani.

Aludj, kérlelte a nő. Próbálj meg aludni! Leült az ágyra, és megfogta a férfi kezét. Ami volt, elmúlt, mondta. Most már semmit sem tehetünk. Mindig jár valamin az agyad. Pihenj! Igenis, Őrvezető asszony, felelte a férfi, aztán visszatette a hamutartót az éjjeliszekrény sarkára, a könyvek mellé. Igenis! De tudod, furcsa, mondta mégis tovább, furcsa, hogy az embernek utólag lesz minden gyanús. Az elsikkasztott ifjúságunk... És mégis azt kell mondjam, hogy igazunk volt! Csak úgy lehet élni, hogy az embernek semmije nincs és semmire nem vágyik. Emlékszem, egyszer nyáron, talán Lellén, nem is tudom, kimentem egyedül a Balaton-partra, otthagytam mindenkit, a többieket... a házban ittak, táncoltak, boldogok voltak, vagy valami ilyesmi... Én meg leültem a tó mellé. Ahogy most te mellém. Néztem a messzi fényeket. Ahogy most te a szemeimet. Néha maga mellé enged a víz. Elhallgat, mozdulatlan, úgy tesz, mint aki alszik, és jól esik neki, hogy odaülsz mellé. Így hallgattok soká. Aztán felállsz, a víz rád néz, elmosolyodik. Te vissza... Aztán lekapcsolod a lámpát, és hazamész. A többiek is alszanak, a tó is alszik, csak te vagy ébren. Ennyi az egész. Ennyi az élet.

Ha egyszer megérted, hogy a Balaton megengedte neked, hogy mellé ülj, akkor nincs tovább. Akkor már átélted a sztorit... Érted?

Értem.

Róza szeretett volna felállni és kimenni. De nem tudott. Nézte az íróasztalt. A vak monitort, a jegyzethalmokat, a Helyesírási tanácsadó szótárt, a fényképeket, amiket a férfi a kis bronz lámpa fölé gombostűzött az évek alatt. Szeretett volna egyedül maradni.

Mennél, kérdezte a férfi. Menj csak, majd elalszom...

Az utcán egy gépkocsi zörgött keresztül. A fényszórója bevilágított a hevenyészve összehúzott függöny két szárnya között. Ezek a felvillanások olyan megnyugtatóak. Jelzik az életet. Jelzik, hogy múlik, hogy még van minek elmúlnia.

Róza nemet intett. Mesélj csak..., mondta. Jó hallgatni, ahogy emlékezel. Dehogyan jó, mondta a férfi. Nyüsziénél, ha mernél. Egy utolsó kurva vagy. Mindent megteszel, amit a lelkiismereted parancsol neked. Jó kis strici, mi? Nem hagy nyugtot neked. De neked az a kevés is elég, hogy a kedvére vagy. Akkor maradj...

Mekkora szemét vagy te, kiáltott Róza, és felnevetett megint.

Tudom, mondta a férfi, és elmosolyodott. Félénken megsimogatta a nő kezét. Már nem változom. Már nincs hová. Végigjáratta tekintetét a szobán. Semmi nem volt ismerős. Mintha nem otthon lett volna. Valami klubban inkább. Talán az íróasztal... az emlékeztette egyedül arra a világra, amiben otthonos, amit lakott. A vak monitor, a jegyzethalmok, a Helyesírási tanácsadó szótár, a fényképek, amiket az évek alatt a kis bronz lámpa fölé gombostűzött... Ennyi. Nem is emlékezett, hogy mikor írt utoljára. Sosem fejezek be semmit, mondta nagy nehezen. A feljegyzéseimet egésétek majd el! Ady már életében felvásárolta levelezésének a kis párizsi antikvitásokban fellelhető darbjait, aztán megsemmisítette mindet. Tudott valamit, nem? Persze, akkor még volt irodalmi élet... Nekem most nincs erőm begyűjtani, de ti... ti ne legyetek restek! Róza bólintott. Hozzak egy pohár vizet, kérdezte lágyan. Fasz, mondta a férfi, pálinkát! Egy decit! Leszarom a májamat, mert a májamat is leszar engem. Érted, Róza? Én hittem benne, hogy lehet, hogy érdemes. Berúgni sose akartam...

Mindig az lett a vége... mégis, mondta Róza.

Irigyled, mi? Ott van a butelka az íróasztal mögött... tölts csak! Ma jól akarom érezni magam.

Róza felállt, és odalibeggett az íróasztalhoz, lehajolt, és a számítógép mögül kiemelte a literes palackot. Két hónapja kapták vidékről. Még a viaszt se törték le róla. Lepakargatta a vörös pecsétet, aztán erőlködve kihúzta a dugót. Barackillat csapta meg. Meghimbálta az üveget, hogy lássa, milyen olajos már az ital. Úgy mászott le a palack

nyakán, ahogy a fény szívódik fel a sárga homokon, ha felhő sodródik a nap elé. Töltött. Egy egész pohárral. Hát igyál, gondolta. Ha neked ez kell... Odavitte a poharat az ágyhoz, a férfi kezébe adta, aztán csak nézte, ahogy iszik.

Egészségedre, Róza, mondta a férfi a harmadik nagy, sűrű korty után. Ez a gyógyszer, nem a pirulák.

Aztán hallgattak. Rózának nem volt ereje otthagyni. Inkább odaült mellé megint. A férfi sóhajtvá lehajtotta a fejét. Nem akarom feladni, nehogy azt hidd..., mondta hal-kan. Csak a kis magánkertekből, a magánházak előtti kurva magán virágágyásokból van elegendem. A magánmitológiákból, amely kifejezéssel a semmire se jó irodalmárok elegyengetik a szaros vakondtúrásokat, hogy úgy nézzen ki, „meg van művelve” a kortárs irodalom. Elegendem van a magánnyomorukból, a magánéletükből, a magántulajdonukból. A mosógépjeikből, a vallási nézeteikből, a kedvenc filmjeikből, a Coelho-féle közhelygyűjteményükből, elegendem van abból, hogy sírva olvassák József Attilát, és úgy bólogatnak közben, hogy kiver a víz, ha látom, elegendem van abból, hogy csak titokban mernek bebaszni, otthon a konyhában, klott gatyában, hogy meg ne szólja őket a szomszéd, elegendem van a megtérésükből, a nap mint nap elgajdolt mant-ráikból, abból, hogy mindegyik olyan, mintha ő maga volna Sartre személyesen, pedig az egzisztencializmust mind mélyen és lelkiismeretesen megveti. „Jaj, kell az arany, már kell a dicsőség mindnek, szép szoba, zöld kert, új frizsider kell. Ismerni vélik majdan a gyászról, széles e földön tiszteli mind, már késő, s ha élni lesz joga még: boldogság nem szaporítja a sorsát. Mocskos a harc, ez a kurva találmány, férfi hiúság, asszonyi gőg mind gyászba vezet.”

Vége, kérdezte Róza. Hajnali három óra volt. A pék ilyenkor már gyúrta a tésztát. Pár óra, és készen állnak a veknik. Magában is skandált csak, valahogyan ráállt az agya.

Nem... Megint csak suttozni tudott. Elkábította a szesz. Aztán megerőltette magát, és újból nekikezdett. „És tizenkét nagy ainián hajó állt amott még, rajtuk úr Gúneusz volt, a hadfő; s ott közel álltak Élisz hősei, epeiosznak hívja őket mind a nép: Eurütosz volt jó vezérük; és a talphosziak fehér-evezős hadát Megész vezette, Phüleusz hősi sarja, az Ekhínász-szigeteket hagyva el, miket hajós kerül. S Aiász, a Szalamisz neveltje ott kapcsolt össze jobb- és balszárnát hajóival, mert ott horgonyzott a balnak közeliében evezős jó tizenkét gyors hajóval, ezt magam hallva-tudva, láttam is jó hajóhadát: hogyha evvel szembeszáll bármi barbár bárka, otthonába már nem ér.” Emlékszel? Róza bólintott. Mért kérdezed meg mindig? Hogy el ne felejtsem, tudod, kérdezett vissza a férfi és elmosolyodott.

„Lám, bölcs vagy jó Agamemnón, s könnyűl majd a teher, meglátod, ha harcod elfeleded. S ti, jó asszonyaim ez ünnepi karban, mondjatok érte imát, hogy harcba ne

menjen, meglelje a sorsban a rendet, s bátran óvja a lányt. Ha harc nincs, nem jön a pénz se, nincs új kocsni, új ház, s majd élünk újra nyomorban. Nincs új ruha, új rúzs, ünnepi asztal, s nem láttam Párizst a nyár derekán. Ígérte régen a férjem, egyszer a zsoldból elvisz oda. Csak mosni a mocskot, élni cselédként s főzni ebédre uradnak? Nincs szünnap ebben a létben, csak este a tévé, tán az kipihentet, hogy mire virrad, bírjad a munkát, nyomd az ipart!”

Áldozat, csattant fel Róza. Milyen áldozatot akarsz te még, mi? Felpattant az ágy széléről, és sebesen elindult az ajtó felé. Recsegett-ropogott az öreg padló a lába alatt.

Várj...!

Majd kiesett az ágyból, ahogy utána nyúlt. Ifigénia... drága, drága Ifigénia... Ne hagyj itt, kérlek... Én nem engedlek feláldozni téged! Tudod? Az apám kétkezi ember volt... két kézzel szórta a pénzt meg az átkot... Több nőt nem áldozok az anyám után. Csak ne menj el... kérlek...

A nő keze már a villanykapcsolón volt. Most megfordult, és elérzékenyülve fordult a férfi felé. Megint súlytalanná vált, mint a toll. Lassan, ahogy kanál fordul a sűrű tejfölös levesben, megfordult, és fejét megdöntve nézett a férfira.

Kibomlik a hajad, mondta ő. Kívánlak ilyenkor... Tudod, folytatta, csúnya dolog jutott eszembe most... de hagyjuk, inkább hallgatok. Na, visszajössz? Tudod, annyiszor maradtam már egyedül. Te is, tudom... Egyedül, szóval... nem velem... Tudod, kezdett bele, és benyúlt a paplan alá. Kidudorodott a szövetre festett kék barikák gyomra. Egyszer megnéztelek volna... mással... Hogy milyen vagy...

Úgy érted, komorodott el Róza hangja, az ágyban?

Úgy.

Bolond vagy. Nem mert visszamenni a férfihoz. A mozdulatlansága sokatmondó volt így lámpafénynél. A kivilágított „béna”, a rivaldába tett „nyomorék” olyan, mintha tudna valamit. Valamit, amit mi nem. Amit Róza nem. Amit csak ez az ágyhoz kötött, szerencsétlen haldokló tudott... Mintha abból az egy pontból, ahol feködött, ami ő volt maga, az öreg kinyitható kanapéval, amin kávé és vérfoltok barnállottak, a paplannal, a párnával, a könyvek rendetlen halmával a kisszekrényen, mindent irányítani tudna, ami a lakásban történik. Egyetlen pillantásával felkapja a tárgyakat, s körbeforgatja a fényben. Csak akkor van nyugton, ha sötétben marad, akkor erőtlen. Bolond vagy, és undorító, ismételte meg Róza.

Szerintem izgalmas a másikat nézni közben, mondta a férfi, és az arca pimasz vigyorba szaladt. Ahogy birtokba veszi a tested egy idegen. Nézni, ahogy küzdesz el-lene, ahogy élvezed, mit tudom én... Ahogy engem keresel a szemeiddel közben. De engem nem érdekel. Egy cigi közben, egy utána, tőled... nekem ennyi elég. Megsimogatnám az izzadt buksidat.

Hánynom kell, lihegte Róza, és összeszorította combjait.

Hányj le engem.

Te tényleg borzasztó vagy, aludj már...!

Arra gondolok, hogy szeretlek...

Az ember olyan könnyen feladja a vágyait. Az éjjeli rovar nekirepül a lángnak, az ember belátja, hogy nincs jobb, mint a sötét. Róza lekapcsolta a villanyt. A sötét fel-falja a holnapot. A tárgyak utolsó lobbannak, aztán elemésztí őket a vaksi csend. Néha órák kellene hozzá, hogy előkerüljenek megint. Úgy válnak le a halál oldaláról, mint főtt hús a csontról. Észrevenni is alig lehet, ahogy kialakulnak megint a koromfekete éjszakában, immár egy másik minőséget hordozva magukban, egy másik életet, egy másik halált. Egybemosódnak a leveses sötéttel, ahogy hús a maradék levessel. Éjjel minden olyan, mint az algebrában... A szekrény téglalap, a fotel négyszög, a csillár kör és Róza az érintő egyenes.

Kapcsold fel, kérte a nőt. Róza felkapcsolta. Aztán megint le. Aztán fel, aztán le, aztán fel, aztán le...

Diszkó, mondta aztán, majd felkapcsolta megint, és úgy is hagyta.

Egy diszkóban ismertelek meg, nevetett fel a férfi.

Az nem én voltam, drágám... Valamelyik kis kurvád, az lehet...

Nana, kiáltott a férfi. A kurváimat tisztességes kuplejárokban gyűjtöttem be. Mindenki más szemérmes, illetudó kisasszony volt, nekem elhíheded.

Kivéve én.

Kivéve te... Idejössz?

Odamegyek.

A szomszéd lehúzta a vécét. Mindig ilyenkor jön rá a vizelhetnék. Úgy vizel, mint egy teve.

Szomjas vagyok, mondta Róza. Adsz a pálinkádból?

Kérlek rá...

Róza a szájához emelte a poharat. Rózsás, vörös ajkai úgy nyíltak meg, ahogy kagyló héja cuppan a vízben.

Mi a baj a kilencvenes évekkkel, kérdezte aztán, ahogy ivott. Az ital megette a lelkét az onnmód.

De a férfi másra figyelt. A fényt nézte a szoba plafonján. Sárga ívek a szürke semmiben. A szürkébe képzelte bele magát. A szürke leglényegibb, legszürkébb világába, mely már olyan szürke, hogy káprázik tőle az ember szeme. Akkor, abban az állapotban, a szürke legmélyebb bugyraiban gyakorlatilag minden szín külön és tisztán látható, ahogy felvillan a semmi határvonalán. Ez volt a baja a kilencvenes évekkkel, de

ezt nem tudta elmondani. Inkább oldalra fordult, és befúrta arcát Róza combjai közé. Jobbjával magához húzta a nő kezét.

Ez az Agamemnón olyan lehetett, mint Bruce Willis, nem, kérdezte elgondolkodva Róza ujjait morzsolgatva. A harcosoknak könnyű... Látod, engem felemésztettek a szavak. Minden leírt szó egy maréknyi sejt. Egy tépetnyi tüdő, egy marcangolásnyi máj, szív, szerelem. Agamemnónra mehet a főcím, de én meghalok. És Bruce, a sírból szólok, a világ kurvára nincs megmentve még.

Róza, ez az áldott nő, megint felnevetett. Bolond vagy...

Bolond bizony, mondta férfi. Ti meg olyan jók. Az ápolásra vagytok megteremtve. Klassz, mondta Róza.

Nem, komolyan mondom, dörmögött a férfi. Arra vagytok, vagyis arra voltatok, hogy begyógyítsátok a sebeket. Már nem emlékeztek erre mindannyian, mert elvette az eszeteket a sok sorozat. Ti már mindig csak tervezgettek. Azért tervezgettek, hogy kiszabaduljatok valamiből, amit nem tudtok az uralmatok alá hajtani.

És te, kérdezte Róza. Nem azért írsz, hogy kiszabadulj?

Nem, felelte tűnődve a férfi. Én ott vagyok. El akarok benne mélyülni. Az aljára akarok érn.

Akkor örömmel közlöm, hogy ott vagy.

Na, ja... Egy tervem volt... az igaz. Három szeretőmből akartam megszervezni egy kis színtársulatot. A versmondó lányok...

Tudom, mondta Róza. Tehát terveztél te is.

Terveztem. Hiba volt. A tervezésnél nincs femininebb szokás.

És a mérnökök, a hadvezérek?

Elnőiesedő szakma mind.

Aha...

Mondd, ilyenkor mi jár a fejedben? Úgy értem, milyen emlékek hatására vagy ilyen hülye, kérdezte Róza komoly ábrázattal. Úgy tűnt, valóban és behatóan érdeklí a téma. Elvett egy szál cigarettát a férfi csomagjából, elsétált a polchoz, rágyújtott, aztán szigorú arccal visszaült. A köpeny, az a fekete csipkés köpeny, ami inkább volt szexi, mint praktikus, felcsúszott a combján majdnem a combtövőig. Meg akarsz ölni, kérdezte a férfi. Majdnem rám ültél. Megint gonosz vagy, mondta a nő, és miközben beszélt, vörösre lakkozott körmeivel lepöccintette a szűz hamut. Az első hamu, ami a friss cigarettaszál égése után marad, még olyan daliás, peckes, még akkor is, ha csak hamu. Mondhatni, elégettségében és foszlott, szürke anyagában férfias. Még őriz valamit a lényegéből, a papírba tekert dohány alakját viseli, ha rogyantán bókol is a föld felé. A lehamuzott cigi nőivé, asszonyivá lényegül. A parázsról letört salak vége gömbölyded, egyenetlen vagy hegyes. Onnantól kezdve művészeti és nem csupán elszenesedett geometria. Szóval, kérdezte Róza. Mire gondolsz? Kérlek, ne vicceld el, jó? Komolyan érdekel...

A férfi felemelte a fejét. Mire is? Megnehezítéd a helyzetemet, azzal, hogy nem viccelhetek. Mondhatni, beszorítasz a létem lehetőségei közé. Egyszóval szívatasz. Tudod, hogy nem gondolok soha semmire. Ha úgy kell tennem, mintha gondolnék bármit is, akkor arra csak cinikusan és viccelve vagyok képes. Visszahanyatlott a párnára, és köhögni kezdett. A gondolataim olyanok, mint ez a köhögés..., dadogta krákogva. Ritkán törnek elő, és visszataszítóan nyálasak.

Róza az ajkaihoz emelte a cigit. Nem mersz róla beszélni, mi, kérdezte nevetve. Mindjárt véged, te meg finnyáskodsz. Mitől félsz még? Tőlem? Ami fájhat, mindent tudok. Az összest... Egy sincs, aki ne hívott volna föl, miután megdugtad. Mind nekem sírta el, hogy micsoda alak vagy. Haragszol, kérdezte a férfi. Tulajdonképpen nem, felelte a nő. Én akartam a második anyád lenni, nem kényszerítettél semmire. Elintéztem, ha rossz fát tettél a tűzre. A férfi elmosolyodott. Nehezebb volna meghalnom, ha nem tettem volna meg... Róza nem válaszolt. Elnyomta a csikket, piros körmeivel megkocogtatta a kerámia hamutálat, aztán a férfihoz hajolt és megcsókolta.

Mert te mindennek megadod a módját, suttogetta a fülébe.

A férfi túrte azt a csókot. Aztán kinyitotta a szemeit, belekapaszkodott az ágy szélébe, és nagyokat nyögve felült. A lábait erőlködve kilógatta a takaró alól, rátámaszkodott a faragott támlára, és felállt. Impozáns ónémet ágy volt, amiből kikelt. Csoda, hogy elengedte.

Ott imbolygott mellette egy darabig, mintha égetné a talpát a padló. A vér kiszaladt a fejből, egészen elfehéredett, a hasa meg kibuggyant a pizsama alól, mintha csak arra várt volna, hogy felszabadítsa a beleket, a gyomrot, a húst és a zsírt elfolyó, két-dimenziós valóságukból a gravitáció.

Elfutsz, kérdezte Róza és kuncogott. Csak ki akarok nézni, mondta a férfi, és eleresztette a nehéz ágytámla faragott díszzeit. Egy rózsza mintája mélyen a tenyerébe nyomódott, de nem vette észre. A fényt akarta már látni. Az éjjeli utcai fényeit, ha már nappal mindig aludt, mint akit fejbe vertek. A sárga lámpák izzó gödreit szerette volna megnézni, ahol besüppedt az ég, talán be is szakadt egy kicsit, a betonba karistoltt lépteket szerette volna újra látni, a kopogó cipősarkak nyomát, a szemközti bérház elé kitolt mohazöld kukákat, a kukákból kicsorgó tyúkvért, tojáshabot, az összeforrt szemét kiömlő könnyeit, azt a fargott kaput a, hatvenkettő bejáratát, ami alatt már a múlt században is váltottak csókokat, sőt, kurvák is őrséget álltak néhanap, azon a kapun a díszeket, azt a három hatalmas rózsát, amik kinyíltak a fából valami asztalos vésője nyomán.

Botorkálva, tyúklépésben ment előre a bútorok között.

Segítsek, kérdezte Róza.

Ha fel tudod állítani, kiverheted, mondta a férfi. Vissza se nézett. El se mosolyodott. A múltba vezető utat nem jellemezhet más, csak szigor. És ott volt a múlt. A kopott beton. A sárga fénybe áztatott, levet eresztett idő. Elérte az ablakot, belemarkolt az ablakkeretbe, aztán lassan nekidöntötte a fejét a hűvös üvegnek.

Mit láatsz, kérdezte Róza.

Egy nagy, bebaszott csapatot, mondta a férfi.

Engem is?

Te is ott vagy, de egyedül.

Nem ma van akkor, mondta Róza.

Nem ma.

Ez a rendszerváltás estéje nem?

De, mondta a férfi, és arra gondolt, vajon melyik volt a rendszerváltás estéje? Talán a kedd.

Mit csinálunk, kérdezte a nő.

Jól vagyunk, válaszolt a férfi. „Míg nézi a meccset, nyelve se mozdul, guvad a két szem, izgul. Így múlik az este, asszonya túri, nem máshol bassza a férfi pénzt. Majd ha veszített, alszik. Ám ha nyert a csapat, kocsmába indul ünnepi díszben, inni a vodkát, jót dagonyázni...”, skandálta halkan.

Mocskos a harc, ez a kurva találmány, férfi hiúság a gyászba vezet..., skandálta rá Róza. Jó ott? Az ablaknál? Jó, mondta a férfi. Jobb lenne ott kint. Jó volt az a kis szőke...

A feje úgy pihent a fagyos, párás üvegen, mint disznóagy a nedves bádagon a mészáros pultja előtt. Nyugodt látvány. Hovatovább: békés. A háziasszony papírban kapja, otthon rántja vagy vesével pirítja a hagymán. Jól ki kell mosni előtte persze, az agyat lehártyázni, van, aki fokhagymás tejbe áztatja be. Van, aki babérral keseríti.

Mit csinálunk, kérdezte Róza.

Énekelünk és iszunk, mondta a férfi. Megcsókolom a szőkét.

Emlékszem, mondta Róza. Aznap feküdtél le velem először.

Aznap, mondta a férfi. Jó este volt.

Rettenetes volt, felelte Róza. Máshogy látod ma, az üvegen át... Akkor gyűlölted magad. Az estét, a haverokat, engem, még a kis szőkét is. Azt üvöltötted, hogy „elég”... Le akartál lépni. A Múzeumba akartál menni, és dühös voltál, mert a kis szőke dugni akart. Bizony. Hetekig hallgattam, hogy életed legrosszabb estéje volt.

A férfi rátenyerelt az üvegre. Miért van olyan érzésem, mint egy szűz kislánynak, kérdezte elgyötörten. Kioktatsz, folyton kioktatsz... Én meg úgy érzem magam, mint egy hülye. Tele a szám, de érzem, lenyelni undorító, kiköpni meg pazarlás...

Hát igen, mondta Róza, még mindig az ágyon ülve. Folyton óvatlanul viselkedtek ti férfiak. Kiitta a maradék pálinkát. Még csak nem is krárogott. Hiába, Rózát megedzette a sok szenvedés. Azonkívül vérbeli nő volt, és a vérbeli nőket delejezi az elesettség látványa. Valami évmilliókkal korábbi evolúciós állapotba kerülnek, előtörnek vérengző ösztöneik, és úgy ápolnak, hogy közben ölnék.

A férfi nem felelt.

Az utcát bámulta. Az utcán egy nőt. Akkor szállt ki a taxiból. Részegen álldogált, amíg az autó elhajtott a ködös éjszakában. Úgy látszik, féltette a sofőrt. Vagy egyszerűen nem is tudta, mi tévő legyen. Bizonytalanul ácsorgott magas túsarkain, a vádlója megfeszült a harisnya alatt, a szemeit lecsukta, és tétova mozdulatokkal cigarettát keresett hatalmas retikülje redői között. Sose találja meg, gondolta a férfi. Szóke volt. Ez is, mint az a régi. Mintha tegnap lett volna. Legyőzhetetlennek érezte magát. Egyszerre három lánynak is csapta a szelet. A szökével smárolt, a kis barna könnyes szemmel csúsztatva izzadt tenyerébe a papírcetlit, amire a telefonszámát írta fel a rúzsával, egy csóklenyomat is volt a szalvéta másik oldalán... Szép szája volt. Már nem is emlékezett, honnan jöttek, de inni akartak még valamit, mielőtt előrobban a nap a házak mögül. Tavasz volt. Aztán ráunt a szökére, hazaküldte a férjéhez. Taxit hívott neki. A barnácska maga unta el magát. Felszívódott. Sose látta többet. Maradt Róza, meg két üveg konyak. Alig bírta végezni velük.

Tényleg gyűlöltem azt az estét, kérdezte a nőt.

Tényleg. Sosem volt elég jó semmi sem. Mintha arra vártál volna mindig, hogy belehalsz.

De a szex jó volt?

Másnap már igen. Akkor már nem csak azt éreztem, hogy izzadságtól nedves a bőröd, és csak bosszúból kefélsz.

Bosszúból? Ez jó...

A nő az utcán nekidurálta magát, és elindult a szemközti ház kapuja felé. Nyilván ő is azt hiszi, hogy jól van, gondolta a férfi. Hogy ez egy jó este volt... Aztán kiderül, hogy csak a vágyai reptették olyan messzire. Az ember belelát mindent a külvilágba. A nő megállt, előkereste a kulcsát, aztán a zár felé dőfött vele. Aztán mégegyszer... A negyedikre leszúrta, és bement.

Mindig ilyen voltál, mondta Róza. Mindig képzelegetél csak. Az ujjaival dobolt a combjain. Pattogó hangot adtak a formás ujjak a feszes barna bőrön.

Nem tudom, miért, motyogta a férfi. Gyerekként szerettem sétálni Óbudán. A régi házak között. Ma már egy sincs meg belőlük. Mindig úgy képzeltem, hogy megyek valahová. Hogy várnak valahol. Egy kancsó borral, jó szóval. De jó volt tudnom,

hogy magam vagyok. Hogy nem vár senki sem. Hogy senkihez nem fűz semmi. Nem kell időre odaérnem, nem kell meginnom a boruk, nem kell felelnem nekik. Meg-megálltam egy-egy ház kapujában, felágaskodtam, és benéztem a fába vágott kicsi kémlelőablakon. Néztem az udvaron száradó ruhát, az aranyeső bokrárt, a téglával kirakott kis utat, ami a virágágyások felé vezetett... Mindez olyan ismerős volt. A béke tornáca. A bor. A ruhák, a mosószer illata, a tátikák... Aztán mentem tovább. A kép-zelt kocsmában ücsörgő képzelt cimborák felé. Közben Kosztolányiról merengtem. Hülyeség! Tizennégy éves voltam. A lány, aki először megcsókolt, nem értette, hogy először mért nem hagyom. Még fiatal vagyok, úgy érzem, mondtam neki az orosz terem falának dőlve. Érted? Marxot olvastam, Voltaire-t, Marcus Auréliust, de csókolózni fiatalnak tartottam magam. Aztán meg alig bírtam abbahagyni. Azzal a lánnyal speciel Sartre-ról vitáztunk a Duna-parton iskola után. Aztán beleszerettem, és szakítottam vele.

Ez vagy te, mondta Róza. Szeresd meg a betegségedet is, hátha meggyógyulsz hirtelen. Nálad fordítva vannak bekötve a dolgok.

Vagy nálatok. Felelte a férfi. Amit megszerettek, azt bekebelezitek. A világban mindenki valami tulajdonosa. Nem teszel fel valami zenét, kérdezte végül. Alig bírta tartani magát.

Gyere, feküdj vissza, mondta Róza, és felállt, aztán felteszek valamit, ha jobb kedvre derít. A férfi eleresztette az ablakkeretet, és lassan lecsúszott a fal mentén a földre. Hülye gravitáció, mondta, amikor leért. Ha lebegnénk, csak meg kéne löknöd, hogy a helyemre röppenjek. Róza odament, felkarolta, és az ágyhoz vezette. Ha nem lenne gravitáció, kiömlene a bor a szádból, mondta azután. Nem nevetett a férfival.

Jazz jó lesz, kérdezte miután a paplant is ráterítette a férfira.

Jó.

Róza odalépett a lemezjátszóhoz, felnyitotta a barna plexi tetőt, előkeresett egy fekete, bakelit korongot, feltette a tárcsára, és gondosan, mintha cérnát fűzben be, fölé helyezte a tűt. Akárha varráshoz készülődne. Wonderful world. Ezt még vissza kellett varrnia – ezt a dalt és mindent ami jelentett, levágták róla, amputálták, mint egy testrész. A tű döcögve szaladt a barázdák között.

„Jó anyám vagy s majd büszke királyné leszel. Ne sírj! Ne gyászolj, anyám, és sötét ruhát ne ölt. Húgaimnak mondd el, miként esett, s viseljék ők is színes blúzaikat, miket én is hordtam régen, boldogan, játékaink közepette. Küldd áldásomat! S Oresztészt férfitvá neveld, apámat ne gyűlöld, látod, sok harag hová vezet”... diktálta a semmibe, a lemeznek vagy a motornak, mi a lemezjátszóban dolgozott. Úgy érezte magát, mint aki elvetélt.

Akarsz táncolni, kérdezte az ágyból a férfi. A fülét pöckölgette közben, s pizsama inge fölé hanyagul felkötött egy vékony, fekete nyakkendőt is.

Már kitáncoltam magam, mondta Róza a lemez fölé hajolva.
Kitáncoltatták belőlünk a lelket is az elmúlt húsz év alatt, felelte a férfi, és megint előkapirgálta a pakli cigijét.

Tudtad, hogy az a nő terhes, kérdezte Róza a lemezjátszónál ringatózva.

Melyik?

Akit az előbb bámultál. A részeg.

Gyerekre nem szabad inni, mondta a férfi és felnevetett.

Állítólag attól a zöldségestől van, a sarkon, aki már velem is kezdett...

Té is terhes vagy?

Jaj, menj már! Csak próbálkozott... Én szeretlek téged...

Szeretsz? Aztán mit szeretsz rajtam. A múltat?

Megöllek.

Nincs is annál édesebb, replikázott a férfi, mint kinyírni valakit, akit szeretünk. Vége az aggódásnak, a felelősségnek. Pompás anekdotákat lehet mesélni majd a szembe-sülés kényszere nélkül.

Vigyázz, egyszer elfelejtek fájdalomcsillapítót venni, aztán majd viccelhetsz nekem, hogy beszakad a fejed... A lényeg, hogy csak próbálkozott. Próbálkozott, mert görög. A zöldséges görög? Régen bolgárok voltak. És hogy hívják ezt a sármórt? Akhilleusz?

Ráállene, mondta Róza tünődve. Éhes vagyok.

Akkor egyél!

Halkan szólt a jazz, messziről, lágyan, mintha csak langy szelek sodornák ide, valami távoli szigetről, ahol örök béke, unott másnaposság és céltalan gondolatok tanyáznak.

Emlékszel Görögországra, kérdezte a férfi felkönyökölve.

Hogy jön ez ide, kérdezett vissza Róza.

Akhilleuszról jutott eszembe...

Sosem voltál Görögországban.

Nem, csodálkozott a férfi. Tényleg nem? Pedig olyan elevenen él bennem minden. Az öblök, a fehér házak, a Taormina, a színház... Szimón cipészműhelye... Az, mondjuk meg sincs, az igaz, de... Arra is emlékszem, hogy egy nap meztelenül fürödtünk a tengerben, aztán szeretkeztünk...

Mindennel ezt csinálod, mondta a nő. Beképzeled. Olvastad valahol, a lelkedben él, mit tudom én... Aztán úgy mondd, meséled el, mintha valóban megtörtént volna. Tudod, hogy hol fürödtünk meztelenül? A Tiszán. És azért voltunk meztelenek, mert Platónt olvastál éppen, s ez a gesztus a lényegi megtisztulás jelzése volt. Vissza-

térés Auliszba. Nem is értettem, hogy jön össze Platón és Euripidész... De nem szeretkeztünk, mert Te, amint előgyalogoltál a vízből, és megszemlélted dermedten fityegő büszkeségedet, valami paradicsomi örömmel kijelentetted, hogy nektárra vágysz. Magadra tekintél egy törölközőt, és elgyalogoltál a parti bodegához inni. Én ott maradtam a homokban, a falevelek és a szúnyoglárvák között, és fáztam. Egy lakban vártam meg, hogy végre berúgj, és boldog legyél. Na! Ez volt a te Görögországod.

Érdekes, mondta a férfi. Én határozottan emlékszem a színház romjaira. Az orkhészt-rán szeretkeztünk... A romok rőtek voltak, az ég narancsszín, a bőröd hófehér. Mint egy szobor.

Fantasztikus író vagy, mondta Róza, és az ablakhoz sétált. Már ezerkilencszázkilencvenhétben rájöttem erre. Amikor először hoztál el ide. Ez a szűk, romos belvárosi utca, a vén és fogköves házaival neked akkor Párizst juttatta eszedbe. És mert egy picit emelkedik, egyenesen a Montmartre-ra képzelted magad. Két órát meséltél nekem Van Gogh-ról, a Lapin agile-ről, Picassóról és a szajhákrról a kapuk alatt. Lenyűgöztél. Akkor szerettem beléd. Elhittem, hogy ez itt Párizs. A Tiszánál is elhittem, hogy Görögországban vagyok. És tudod mit? Most is elhiszem, hogy mindez megtörtént velünk. Csak már nem tesz boldoggá...

Kár. Az egész húsz év hazugság volt talán?

A férfi elfordult, fejét a paplanba fúrta megint. Orvosság szaga volt. Úgy izzadta ki a gyógyszereket, hogy nem is verejtékezett. Hányingere volt a bőre kipárolgásaitól. Elevenen rohadt.

Nézd csak, kiáltott Róza. Akhilleusz megérkezett a ház elé!

A zöldséges, kérdezte a férfi.

A nőhöz jön, felelte Róza.

A férfi ki sem nyitotta a szemét, úgy szavalta halkán: „Nézzetek rá: Ílion s Phrügia hódítója ő, mint lépdél, koszorú van a fején, bugyog a víz, tiszta víz locsolja; vízharman apádtól, a szent forrásvíz vár reád, leány s az akhájok Íliont dűlni áhító hada. Kérjük Zeusz lánygyermekét, az istenek közt úrnő Artemiszt, hogy érte sorsunk jó legyen. Ó, istennő, küldd Phrügia földjére hellén hadunk, s Trója tolvaj magasára engedd ki-tűzni zászlajaink!”

Fáj, kérdezte Róza.

Fáj, mondta a férfi, megtapogatta a fejét, aztán folytatta. „Már gyűlik a nép, szerte a parton, dicső seregünk sok zászlaja fénylik a napban. Éled a szél is. Szép kép e gyászi napon. S az úr, Agamemnón, nézve a lányát, halni sietni, feljajdult, sírni se szégyellt, e nagy katoná. Íphigeneia, drága, látva a könnyet, ezt mondta neki: „Apám, tekintsd rám, íme itt vagyok, s a testemet hazám üdvéért átadom, önként, Hellász földjének önként áldozom, ha ezt kérte az ég szava. Legyen szerencséték, ha rajtam áll, győztesen térjetez haza...” Észrevetted, hogy milyen jól illik a jazz az antik sorokhoz?

Aludnod kéne.

Tudom.

Próbáld meg...

Megígérem, suttogta a férfi. Ha meghalok, újra éled a szél.

Nem fogsz meghalni, mondta a nő unottan, és félrehúzta a függönyt. A fény sárga pengéje felvillant az arcán, kettémetszette szelíd vonásait.

Muszáj, morogta a férfi. Tudod, Artemisz joggal haragudott. Minden oka megvolt, hogy megkapja, hogy követelhesse Íphigeneiát...

Aludj már..., kiáltott a nő idegesen, és közben egyre izgatottabban nézelődött ki felé.

A zöldségest nézed?

Azt. Csenget, de úgy tűnik, a nő nem engedi be.

A férfi becsukta a szemét. Tudta, mi következik. A forgás, egyre nagyobb iramban, mint ahogy a kád lefolyójának örvényén táncoló szappandarabok pörögnek körbe, körbe, szédülten, habosan... Ez az ágy volt az ő kanálisa. A lepedő, a paplan tölcserre tekeredtek a teste körül, s húzták lefelé. Arra gondolt, hogy így kell lennie. Óvatlan volt, ahogy Róza mondta. Óvatlanok voltak a férfiak. Most fáradtan, unottan, a parton bagózva várják a szelet, mi majd a vitorlákba tép, hogy hadra keljenek. Kilencvenben rontottak el mindent, mert hittek a jósnak. Elhitték, hogy tenniük kell valamit vagy hogy semmit sem kell tenniük. Egyre megy. A létezés századik emeletén, a tetőkert mögötti fényes, tiszta üveg madárházban ok és oktalanság összeér. Aminek oka van, céltalanná válik, ami cél nélkül él okára talál. Mit kellett volna tenniük? Talán annak, aki minden este bebaszott valami belső kerületi kricsmiben, hogy így buglyázza össze magának azt a keveset, ami beszólás gyűjtemény egy egész írói, gondolkodói életpályára elég, annak otthon kellett volna maradnia, hogy azok, akik a normális életet élték, késsel villával falva fel a napokat, legalább egyszer berúghassanak annyira, hogy két napig nem találják a saját lakcímüket. Semmi nincs ok nélkül. Artemisz szent állatát levadászták az ebek... Nincs szél... Kedv volna még a háborúra, menni és mondani az igaz szöveget, aprítani az „éjjellakók” agyában a sötétség árnyait, de nincs már, ami vigyen. Csak lefelé. Pörögve, tehetetlen ringlispílbén a párnán, a lepedőciklon kellős közepén, és várni a halált vagy a felébredést.

Fáradt vagyok, mondta a nő. Benyúlt köntöse zsebébe, s elővette a rúzt. Óvatosan, hogy a férfi észre ne vegye, kikente vele az ajkait vörösre. A férfi nem is láthatta volna. Arccal a párnába temetkezve feküdt.

A görög zöldséges tanácstalanul ácsorgott a szemközi kapu előtt. Tovább csengetni kínos lett volna, elmenni meg céltalan. Ezért aztán rágyújtott hanyagul, mintha azért jött volna ide, mert itt esik legjobban a bláz. Semmi sincs ok nélkül. Semmi sem magában

való. Nem volt túl művelt, nem az antik dramaturgia hatotta át, egyszerűen az ő fejében mindig sütött az Égei-tengeri nap. Ha idejött, hát marad egy kicsit. Ha marad, megadja a lehetőséget, hogy történjen valami. Hogy teljen az idő, egy kavicsot rugdosott ide-oda.

Pihenj, mondta a férfi. Pihenj... Én is alszom. „S már vitte a kőhöz – szavalta a párnába –, megkoszorúzni szőke haját.” Már alszom, látod? Nem szabad feláldoznod magad.... A mi bűnünk volt minden... Mi rontottuk el.

Tessék, kérdezte riadta Róza, és megpördülve az ágy felé kapta a fejét.

Nem szabad feláldoznod magad, felelte a férfi.

Már megtettem, köszönöm, mondta a nő. A tenyere még mindig az ablaküvegen pihent. Kintről egészen jól látszott, a bőre fehér volt, mint a hó, haja még fekete. Érzéki sziluett.

Úgy is megmenekülsz, mondta a férfi. Íphigeneia is megmenekült...

Bizonyára, válaszolta Róza, és félénken kinézett a görög felé megint. Bizonytalan volt még, bár tudta, hogy a drámák mindig az ismeretlenből és az elhatározástalanságból törnek elő. Megnyalta a szája szélét. A rúzsnak mandula és citrom íze volt. A zöldséges épp akkor nézett oda, mondhatni véletlenül, mert a kis kavics, amivel addig focizgatott épp az ablak felé gurult. Barátságosan intett, mintha csak egy tavernából integetne ki, és arca széles mosolyba szaladt. Egy mészköves tengerpart végtelen sziklái vigyorogtak elő a húsos ajkak mögül. Hullámok csapkodták e szirteket, kék tengerár, sós, nedves pernye szállt körülöttük, s talán pár sirály. Róza zavartan visszabiccintett neki. Meglepték ezek a fehér, végetlen fogak.

Istenem, hová megyek?

Suttogott csak, maga elé megint a férfi, mintha a hangját erővel fogná vissza valami alantas ösztön, a megsemmisüléstől való leküzdhetetlen félelem, a bevallhatatlan bűn titka. Pontosan tudta, hogy az áldozati oltárra most viszik a holnapot. Nem lesz több hajnal, nem győzi le többet az éjszakát. A párna a feje körül gyűrötten, mint valami színházi korona, szövetből imitált virágfüzér... Feldíszítette az ágy az utolsó éjszakán. Annyi mindent szeretett volna még elmondani... Már nincs kinek. A jós beszélt. Az áldozatnak meg kell lennie. Szentséges lesz, ünnepi, magasztos, fennkölt és megható. Pont így jött ez a kór is. Dicsőségesen. Győzelmesen. Isteni fényben, és emelkedetten. Vakított mindene. A tünetek, mint díszei, ékesen és uralkodói pompában mutatták meg a bajt. Ilyen volt. Ilyennek találta. Ez az ő személyes haláltusája volt.

Róza még egyszer intett a görögnek. Aztán ránevetett. Mulatságos volt látnia, ahogy tanácstalanul bámulja őt az utca közepéről. Már kékült a kő, ahogy reggeledett, egyre kékült a világ. A lámpafény sárga dukkóját elmosta a remény. A víz felszáradt, begyógyult a csöndön az éjjeli, sietős cipőkopogás zaja. Egy pillanatig teljes volt a némaság. Van egy ilyen pillanat. A szarvas megáll a hegyen, és lenéz a völgybe, a jós szemei

előtt elmosódik a kép, a szél elül, a hullám visszavonul, a lemezjátszón ugrik a tű, a nő szembogara kitágul, a görög elfelejt nevetni, a férfi szíve kihagy, a tömeg az oltárra figyel, Agamemnón behúnyja szemét, a kilencvenes évek megszűnnek elmúlnak lenni, a szeretők keze a másik torkára tapad, a pálinka utolsó cseppje válik légneművé, élet és halál egy kabátba öltözik...

Aztán felébredtek a rigók, és mindent megtöltött, mindent feltépett, minden rést kipótolt, minden begyógyult sebet felszakított az az örült, megháborodott, boldog és reménytelenül elkiabált szónoklatuk.

Róza a házuk kapujára mutatott, majd kinyújtott ujjával jelezte a görögnek, hogy jöjjön közelebb. Jöjjön a kapuhoz. Jöjjön fel, ha akar. A görög elvgyorodott megint. Nem tűnt meglepettnék, éppen csak korábbra várta, hogy tényleg történik valami. Nyitásig még így is egy órája maradt. Eldobta a cigit, és miután gálánsan meghajolt a nő felé, ruganyos léptekkel a kapuhoz sietett.

A nő eltűnt az ablakból.

Az ágyhoz ment, megállt. Nézte a férfit, nézte csukott szemét. Úgy aludt, mint akkor. Amikor bosszúból megdugta, éppen itt, épp egy ilyen kék reggelen. Egy végtelenül hosszúnak tűnő éjszaka után. Bosszúból pedig nem lehet kefélni... Nem lehet feláldozni Ifigéniát, csak azért mert, egy vén és zavaros agyú marha úgy képzelem... mert a sors úgy képzelem... mert a történelem úgy rendelte el, hogy akkor, azon az éjszakán a férfi bosszús legyen... dühös a világra, elégedetlen, dölyfös, dacos... mert annyira unta már magát, hogy elkövette a legnagyobb bűnt, levadászta Artemisz kedves állatát. Bosszúból nem megy. Erre gondolt Róza a férfit nézve az ágy mellett, magányosan. Odahajolt az arcához és megcsókolta. Szeretlek, súgta. Aztán felegyenesedett, megvárta haját, a pongyolát kicsit megnyitotta a keblei fölött, s elindult az előszoba felé. Halkan szavalt tovább, maga elé: „Hallotta körben a nép, mint kése a nyakba szaladt, pengéje csendült ott a kövön...S a lány... nem hallott jajszava sem... Jó szelet kínál immár Artemisz, hogy megrohanjuk Íliont. Hát szedje össze lelkét most minden hajós; gályákra föl!”

Az előszobában megnézte még magát, lerúgta papucsát, és belebújt egy fekete körömcipőbe. Így törekenyebbnek érezte magát, s a védtelenség illúziója magabiztossá tette. Semmit se változom, mondta, aztán odalépett a kaputelefonhoz, és benyomta a piros gombot. Hallotta, ahogy a lépcsőházban felberreg, majd kinyílik a kapu. Aztán a léptek zaja. Fürgé léptei vannak, gondolta. Kinyitotta az ajtót. Várta Akhilleusz.

A férfi nem aludt az ágyban. Kapaszkodott. Ujjai görcsösen markolták a paplant, erősen, mintha valami húzná lefelé. A plafon meg csak süllyedt, emelkedett a feje fe-

lett, mint valami gigászi tüdő. A szoba, ez a végső és vértelen mellkas csendesen, pontosan dolgozott. S benne ő. Apró, beteg szövet. Ki kell a testnek mozognia magából az ilyet. Süllyed, emelkedik. S lent a forgás. A gyomor alagútjai. Az örvény. Az ember úgy szenved ki, ahogy arra képessége van. A tekintélyes képzeletűeknek igen színes és mozgalmas halála lehet. Egy szoba sűrűsödik minden, és mégis. Abban az egy szobában benne van minden valaha élt író minden sora. Minden képlet és minden bölcsélet. Hermész Triszmegisztosznak tizenhárom mondata volt. Az se sok. De most az is csak egy szó. Nem tudja mi az. Talán Isten. Vagy pina. Esetleg bor. Vagy valami teljesen más, amit nem is lehet kimondani. Ami maga a forgás. Ez a kurva forgás, ami a mélybe rántja. Indukció. Vagy ellentétes forgás – dedukció. Nincs az a szó. Itt van a nyelvén, de még nem lehet.

Akhilleusz úgy lépett be a lakásba, mint egy ripacs színész. Kitárta az ajtó szárnyait, megállt és elvigyorodott. Egy görög színház volt a fogsora. Egy csomó vakító mész-kődarab. Nyelve szkénéje csábító játékműző. Rózákat nem érdekelték a rossz és műveletlen színészek, csak az a mosoly. Szétnyitotta a csipkés pongyolát, és becsukta a szemét. Az egész görög mitológiával fog dugni mindjárt, in usu baszni fognak rögvést ott helyben, azonnal, semmi elvitel, semmi megmikrózott gyönyör... Itt és most, az előszobai szekrény tetején, a kulcsok között, amikről már senki se tudja, hogy mit nyitnak, és mi van bezárva velük, az esernyőkön, amiket annyiszor kifordítottak már mindenféle szelek, a délutáni órája jegyzetein, amiket gondosan kikészített, hogy itt-hon ne maradjanak, az elmúlt évek minden apró piszkán és mocskán kefélni fog ezzel az idegennel, aki egyébként olyan készségesen biztosítja minden szombatot, hogy csak magyar paradicsomot árul, semmi más.

Akhilleusz megtette, amit a sors tőle követelt. És Róza hagyta, élvezte, unta, gyűlölte és imádta. A rúzsza szétkenődött a fehér dolomit fogakon. A teste cafatokban lógott, mint tépett vitorlavászon egy akháj hajón. Boldog volt. Megsemmisült.

A férfi az ágyban mindent hallott. „Újra éled a szél. Indulhatsz Trója felé, mért komorulsz hát? Elmondjam? Ha volna erőm még. De senki se hinne nekem...” Nyitott szemmel suttogott maga elé, és tudta, jól van ez így. Artemisz megbékél végre... Még egyszer körbenézett. A szoba már nem mozdult. Nem küzdött tovább. Bordatörötten horpadt föl a plafon. A szekrény ajtaja nyitva... kiomlott belőle minden régi vacak. Ruhák, könyvek, jegyzetek, csók... Az utált bronz lámpácska sárgán pompázott a napsugarakban. Mint egy hülye kakas. A tárgyak sokfélét gondolnak magukról. És a gondolatok is többnek képzelik magukat gyakorta. Boldog, aki egyszer látja így. Amilyenek magukat képzelik. Akkor megtudja, milyenek is.

Már majdnem kimondta azt a szót. Már majdnem volt hozzá ereje.

„Boldogan, Átreidész... E boldogság legrútabb börtönöm. Jó széllel érd el a Phrüg mezőt, s majd boldogan te térj vissza ide! Én várlak, uram. S harácsolj bőven a trója-itól! Élő leányod minden szívdobbanására, s emlékezetének minden pillanatára is jusson belőle bőven arany. Én könnyeimmel váltom meg e drága perceket...”

De van úgy, hogy amikor módunk volna kimondani, már semmi szándékunk nincs arra, hogy megváltoztassuk a történéseket.

Hát hallgatott.

Becsukta szemét, és megszűnt körötte a világ.

Carlos Trillo korai realista noirja: Un Tal Daneri